

**ЭРҮҮЛ МЭНД, СПОРТЫН САЙД, БАРИЛГА,
ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН САЙДЫН ХАМТАРСАН ТУШААЛ**

2015 оны 02 сарын 26 өдөр

Дугаар 74.137

Улаанбаатар хот

Заавар батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2, Хот суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.1, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.5 дах заалтуудыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

Нэг. Ус хангамжийн тогтолцоонд нэвтрүүлэх “Хүн амын ундны усны аюулгүй байдлын төлөвлөгөө боловсруулах заавар”-ыг хавсралт ёсоор баталсугай.

Хоёр. Ундны усны аюулгүй байдлын төлөвлөгөөг холбогдох хууль тогтоомж болон энэхүү тушаалаар баталсан заавар, тухайн орон нутгийн онцлог байдалд тохируулан боловсруулж, иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар батлуулан, хэрэгжүүлж ажиллахыг аймаг, нийслэл, сумын Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

Гурав. Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санхүүжилтийг холбогдох төсөл хөтөлбөр, жил бүрийн орон нутгийн төсөвт тусгуулж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг аймаг, нийслэл, сумын Засаг дарга нарт даалгасугай.

Дөрөв. Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Эрүүл мэнд, спортын яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч (Г.Ганчимэг), Барилга, хот байгуулалтын яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга (Р.Эрдэнэбүрэн) нарт үүрэг болгосугай.

Эрүүл мэнд, спортын сайд, Барилга
хот, байгуулалтын сайдын хамтарсан
2015 оны 02 сарын 26 өдрийн
74 дугаар тушаалын хавсралт
137

ХҮН АМЫН УНДНЫ УСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ БОЛОВСРУУЛАХ ЗААВАР

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Монгол Улсын “Усны тухай”, “Хот суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай” хууль болон бусад холбогдох хууль, тогтоомж, “Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого”, “Ус” үндэсний хөтөлбөрийн үндсэн зарчим, усны аюулгүй байдлын эрх зүйн зохицуулалтад нийцүүлэн хүн амын ундны усны аюулгүй байдлыг хангах төлөвлөгөөг боловсруулахад энэхүү зааврын зорилго оршино.

1.2. Ундны усны аюулгүй байдлын төлөвлөгөө нь аймаг, нийслэл, сумдын хөгжлийн хөтөлбөр, ерөнхий төлөвлөгөө болон ус хангагч байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, техникийн дэвшилтэй уялдсан байна.

1.3. Төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжүүлэхдээ ус хэрэглэгч байгууллагууд, иргэд, төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын хамтын ажиллагаанд тулгуурлан олон нийтэд ил тод нээлттэй байж, иргэдийг стандартын шаардлагад нийцсэн ундны усаар хангах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэгдэнэ.

Хоёр. Хүн амын ундны усны аюулгүй байдлыг хангах төлөвлөгөө боловсруулахад баримтлах зарчим

2.1. Аймаг, нийслэл болон төвлөрсөн ус хангамжтай сумын төвүүдэд “Хүн амын ундны усны аюулгүй байдлын төлөвлөгөө” /цаашид “төлөвлөгөө” гэх/-г боловсруулна.

2.2. Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага (ДЭМБ)-аас боловсруулан гаргасан “Усны аюулгүй байдлын төлөвлөгөөг улсын түвшинд хэрэгжүүлэх хөтөч”, “Хот, суурин газрын ус хангамжийн тогтолцоонд усны аюулгүй байдлын төлөвлөгөөг боловсруулах гарын авлага” зэрэг зөвлөмж, гарын авлагыг ашиглана.

2.3. Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ бүрийн хугацаа, түүнд шаардагдах зардал, хариуцах байгууллагыг урьдчилан тогтооно.

2.4. Төлөвлөгөөнд тодорхой үзүүлэлтүүдийг илэрхийлсэн хүснэгт, дүрслэл, бүдүүвч зураг, зураглалыг өргөн хэрэглэж болно.

2.5.Төлөвлөгөөнд хэрэгжүүлэх явц болон хүрэх үр дүнгийн шалгуур үзүүлэлтүүд тусгагдсан байна.

2.6.Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд тохиолдож болох эрсдэлүүдийг урьдчилан тооцон, тэдгээрээс сэргийлэх, хор уршгийг арилгах ажлын менежментийг төлөвлөн ажиллана. Шаардлага гарсан тохиолдолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахын зэрэгцээ үйл ажиллагаа тасралтгүй үргэлжлэх шинж чанарыг хадгална.

Гурав. Төлөвлөгөө боловсруулах бэлтгэл ажлын хүрээнд

Олон нийтийн оролцоог хангах, баг бүрдүүлэх

3.1.Төлөвлөгөө хэрэгжүүлэх байгууллага нь шийдвэр гаргагч эрх бүхий этгээд болон иргэдэд ач холбогдлыг ойлгуулан, олон нийтийн дэмжлэг авсан байна.

3.2.Оршин суугчдын төлөөллийг усны аюулгүй байдлын төлөвлөгөө боловсруулах, хэрэгжүүлэх багт заавал оролцуулна.

3.3.Багийн гишүүд нь усны олборлолт, цэвэршүүлэлт, түгээлт зэрэг усыг олборлохоос хэрэглэгчид хүрэх хүртэлх бүхий л үе шатанд усны чанар, аюулгүй байдалд нөлөөлж болох эрсдэлт хүчин зүйлсийн талаар зохих мэдлэг, туршлагатай байна.

3.4. Багийн бүрэлдэхүүнийг нийслэлд Ус сувгийн удирдах газрын дарга, орон нутагт аймаг, сумын Засаг дарга томилно. Нийслэлд багийн ахлагч, нарийн бичгийн даргыг Ус сувгийн удирдах газрын дарга томилно. Орон нутагт багийн ахлагчаар аймаг, сумын Засаг даргын орлогч, нарийн бичгийн даргаар ус хангагч байгууллагын дарга ажиллана. Баг нь 9-өөс доошгүй хүний бүрэлдэхүүнтэй байна.

3.5. Тухайн ус хангагч байгууллагын үйлчлэх хүрээ, хүн амын тооноос хамаарч төлөвлөгөө боловсруулах, хэрэгжүүлэх дэд багтай байж болно.

Төлөвлөгөөг боловсруулах үйл явц

3.6. Усны аюулгүй байдлын төлөвлөгөөний зорилго нь хот, суурины хүн амыг стандартын шаардлагад нийцсэн ундны усаар тасралтгүй, найдвартай хангах үйл ажиллагааг төлөвлөх, хэрэгжүүлэхэд оршино.

3.7. Төлөвлөгөөг боловсруулахын тулд өмнө нь хэрэгжиж байсан төсөл, хөтөлбөр, төлөвлөгөө болон ус хангамж, ариун цэврийн байгууламжийн мэдээллийн нэгдсэн сантай танилцсан байна.

3.8. Төлөвлөгөө боловсруулахдаа урт, дунд болон богино хугацаанд хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүдийг ач холбогдлоор нь эрэмбэлж, үе шаттайгаар төлөвлөж, түүнд

шаардагдах хөрөнгө, хэрэгжүүлэх хугацаа, хүрэх үр дүн, хэрэгжилтийг хариуцах байгууллагын хамт тусгана. Төлөвлөгөөг цаг үеийн шаардлагад нийцүүлэн шинэчилж байх хэрэгтэй.

3.9. Аймаг, нийслэл, сумдад төлөвлөгөө боловсруулах боловсон хүчин, техник хангамж, шинжилгээ хийх лабораторын чадавхи, хэрэгжүүлэх боломжийг тухайн ус хангагч байгууллага бүрдүүлнэ.

3.10. Ус хангагч байгууллага нь эрсдэлийн үнэлгээнд суурилсан хөрөнгө оруулалтын тооцоог гарган төсөв, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хамт аймаг, нийслэл, сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар жил бүр хэлэлцүүлж, батлуулна.

3.11. Нийслэлд Ус сувгийн удирдах газрын дарга, орон нутагт аймгийн Засаг дарга нь төлөвлөгөөний хэрэгжилт, явц, үр дүнгийн талаарх тайланг Эрүүл мэндийн сайд, Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын хамтарсан 2014 оны 126/А-134 дугаар тушаалаар баталсан “Ус, ариун цэврийн байгууламжийн ажлын хэсэгт /цаашид “ажлын хэсэг” гэх/ жилд 1 удаа, шаардлагатай тохиолдолд тухай бүр хүргүүлж, тайлагнана.

Ажлын хэсэг нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Багийг чадавхижуулах, гадаад, дотоодын сургалтад хамруулах, туршлага судлах;
- Үндэсний сургагч багшийг 2 жил тутамд давтан сургах;
- Төлөвлөгөөний үе шат бүрт зөвлөгөө, зааварчилгаа өгөх;
- Үндэсний онцлогт тохируулан амжилттай хэрэгжсэн орон нутгийн туршлагыг сурталчлах, дэлгэрүүлэх ажлыг зохион байгуулах;
- Гарын авлага, холбогдох материалыг боловсруулах, хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх;
- Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг авах, нэгтгэх, гарсан үр дүнг хэлэлцэн, холбогдох яамдыг мэдээллээр хангах;
- Төлөвлөгөөг дэмжин ажиллаж байгаа олон улсын байгууллага, холбоо, их дээд сургуулиудтай хамтран ажиллах;
- Хүн амын унд, ахуйн ус хангамжтай холбоотой бодлогын баримт бичигт үнэлгээ хийж, санал зөвлөмж боловсруулан, холбогдох мэргэжлийн байгууллагад хүргүүлж, шийдвэрлүүлэх;
- Төлөвлөгөөг амжилттай хэрэгжүүлсэн ус хангагч байгууллагыг дэмжих, урамшуулах талаар хууль эрх зүйн орчинд зохицуулалт хийнэ.

Дөрөв. Тогтолцооны үнэлгээ

4.1. Баг нь тухайн нутаг дэвсгэрт байрлах ус хангамжийн тогтолцоо, газар зүйн онцлогийг тодорхойлсон дараах мэдээллүүдийг агуулсан зураглал, схемийг боловсруулна. Үүнд:

- Аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, хорооны нутаг дэвсгэрт байрлах ус хангамжийн эх үүсвэр, инженерийн шугам сүлжээ, барилга байгууламжийн байршлын схем;

- Харьяалагдах сав газрын нэр;
- Газар зүйн мужлал, солбилцол;
- Ус хангамжийн талбайн хэмжээ;
- Газар эзэмшлийн хил хязгаар;
- Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн байршил, хүчин чадал, ус цэвэршүүлэлтийн үзүүлэлтүүд, ариутгах татуургын шугам сүлжээ, барилга байгууламжийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
- Төвлөрсөн ус хангамжийн шугам сүлжээ, барилга байгууламжийн орчинд байрлаж байгаа бусад объектуудын байршил, зай хэмжээ;
- Орчны тойм зураг.

4.2. Зураглалд усны эх үүсвэрээс хэрэглэгч хүртэлх төвлөрсөн ус хангамжийн тогтолцоог бүхэлд нь хамруулах ба дараах мэдээллүүдийг тусгасан байна. Үүнд:

- Усны эх үүсвэр, үүнд гамшиг (ноцтой байдал) үүссэн үед ашиглах нөөц эх үүсвэр;
- Цаг уурын болон бусад нөхцөл байдлын улмаас эх үүсвэр, усны чанарт гардаг буюу гарч болзошгүй өөрчлөлт;
- Эх үүсвэр ба нөхцөл байдлын хоорондын хамаарал байдаг эсэх;
- Сав газрын газар ашиглалтын байдал;
- Олборлолтын цэг;
- Усны чанарын шинжилгээний дүн;
- Усны хадгалалтын талаарх мэдээлэл;
- Усны чанар сайжруулах байгууламж, төхөөрөмжийн хүчин чадал, цэвэрлэгээний арга, үйл ажиллагааны талаарх дэлгэрэнгүй мэдээлэл, түүнд шаардагдах химийн бодис, урвалж болон бусад материалуудын талаарх мэдээлэл;
- Ус дамжуулах, түгээх шугам хоолой, усан сан, өргөлтийн насосны станц, ус түгээх байрны талаарх мэдээлэл;
- Ус хэрэглэгч, ус хэрэглээний талаарх мэдээлэл;
- Боловсон хүчний хангамж, сургалт дамжаанд хамрагдсан талаарх мэдээлэл;
- Үйл явцыг хэрхэн баримтжуулдаг тухай мэдээлэл.

4.3. Төвлөрсөн ус хангамжийн бүхий л бүрэлдэхүүн хэсгийг хамруулсан технологийн бүдүүвч схемийг боловсруулна. Бүдүүвч схемд дараах бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрийг хариуцах байгууллагын хамт тодорхой тусгана. Үүнд:

- Усны эх үүсвэр;
- Ус олборлох үйл явц;
- Усны барилга байгууламж;
- Усны чанар сайжруулах үйл явц;
- Ус дамжуулах, түгээх шугам хоолой, тэдгээрийн байршил;
- Усны нөөцийн савны хийц, материал;

- Ус түгээх байр, ус зөөврийн машин бусад;
- Хэрэглэгч.

4.4.Төвлөрсөн ус хангамжийн бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрт ус хангамжийг тасалдуулан, бохирдуулж болзошгүй аюулт хүчин зүйл, аюулт үзэгдэлүүдийг хээрийн болон баримтын судалгаагаар урьдчилан тогтооно. Үүнд:

- Ус хангамжийн эх үүсвэрт;
- Усны чанар сайжруулах үе шатанд;
- Дамжуулах, түгээлтийн шугам сүлжээ болон зөөвөрлөх, тээвэрлэлтийн явцад;
- Хэрэглэгчийн буюу өрхийн түвшинд.

4.5.Гэнэтийн аюул нүүрлэх болон түүний үр дагавар хэр ноцтой болохыг харгалзан эрсдэлийг эрэмбэлж, үнэлгээ өгнө.

4.6.Бүх эрсдэлийг баримтжуулж, давтамж нь ховор, эрсдэлийн зэрэг бага байсан ч тогтмол хугацаанд давтан үнэлж байна.

4.7.Тогтоосон эрсдэлүүдийг бууруулах, арилгахад чиглэсэн хяналтын арга хэмжээг тодорхойлж, сайжруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллана.

Тав. Үйл ажиллагааны хяналт-шинжилгээ

5.1.Ус хангагч байгууллага нь тухайн нутаг дэвсгэрийн хүн амыг стандартын шаардлагад нийцсэн ундны усаар хангах үйл ажиллагааг тасралтгүй, найдвартай зохион байгуулах чадамжтай эсэхийг баталгаажуулахад хяналт-шинжилгээний зорилго оршино.

5.2.Тодорхойлсон аюулт үзэгдэл, аюултай хүчин зүйлүүдийг хянах, хяналт хийх давтамж, байршил, хариуцах этгээдийг тодорхой тусгасан хяналт-шинжилгээний төлөвлөгөөтэй байна.

5.3.Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн өдөр тутмын хяналтыг ус хангагч байгууллага, хөндлөнгийн хяналтыг баг, ажлын хэсэг, холбогдох мэргэжлийн болон хяналтын байгууллага хяналт тавьж, гадаад, дотоод аудит хийлгэж байна.

5.4.Хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийн судалгааг улиралд нэг удаа авч, төлөвлөгөөнд тусгана.

5.5.Төлөвлөгөөг боловсруулах явцад цуглуулсан мэдээлэл, туршлага, хэрэглэгчдээс ирүүлсэн санал, гомдлыг бүртгэн, баримтжуулна.

5.6.Төлөвлөгөөний үр дүн, хэрэгжилт, эрсдэлийн байдалд жил бүр тойм үнэлгээ хийж, боловсронгуй болгох арга хэмжээ авч, тайлан гаргаж байна.

5.7.Төлөвлөгөөг шинэчлэхдээ ач холбогдлоор нь эрэмблэн, үе шаттай хэрэгжүүлэхээр төлөвлөнө.

5.8.Төлөвлөгөө, заавар, зөвлөмж бусад баримт бичгүүдийг он дарааллаар архивлана.

5.9.Ус хангамжийн тогтолцоотой холбоотой засвар үйлчилгээ, хяналт шалгалтын материалыг хадгална.

5.10.Гэнэтийн аюул осол тохиолдсон үед авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээг баримтжуулна.

Зургаа. Удирдлага ба харилцаа холбоо

6.1. Ус хангамжийн тогтолцоо хэвийн болон ноцтой нөхцөл байдалд ажиллах горимыг төлөвлөгөөнд тодорхой тусгана. Үүнд:

- Хариу арга хэмжээ;
- Явцын хяналт-шинжилгээ;
- Ус хангагч байгууллага ба бусад оролцогч талуудын үүрэг, хариуцлага;
- Харилцаа холбооны стратеги, төлөвлөгөө, мэдээлэх журам, ажиллагсдын холбоо барих мэдээлэл;
- Ноцтой нөхцөл байдалд үйл ажиллагааг зохицуулах үүрэг, хариуцлага;
- Хэрэглэгчид болон бусад оролцогч талд нөхцөл байдлын талаар мэдээлэх;
- Баримт бичгийг шаардлагын дагуу шинэчлэх;
- Ноцтой байдлын үед ундны усаар хангах төлөвлөгөө.

6.2. Баг нь жилд 2 удаа уулзалт зохион байгуулан, төлөвлөгөөндөө тойм үнэлгээ хийж, тухайн цаг үеийн шаардлагад нийцүүлэн шинэчлэлт хийнэ. Тухайлбал: үйлдвэрлэлийн шат дамжлага, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл, шинэ эх үүсвэр ашиглаж эхлэх, боловсон хүчний шилжилт хөдөлгөөн, оролцогч талуудын холбоо барих мэдээлэл өөрчлөгдөх зэрэг болно.

6.3. Ноцтой нөхцөл байдал үүссэний дараа болон үүсэх нөхцөл байдал бий болсон,гэмтэл учирсан тохиолдолд төлөвлөгөөнд тойм үнэлгээ хийж, шинэчилнэ.